

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр-кт Берестейський, 10, м. Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21, факс (044) 481-47-96
E-mail: mon@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

Керівникам департаментів (управлінь)
освіти і науки обласних, Київської
міської військових адміністрацій

Керівникам закладів освіти

Щодо проведення в закладах освіти
правосвітницьких заходів до
Міжнародного дня протидії булінгу
(День боротьби з цькуванням)

Шановні колеги!

Міністерство освіти і науки України звертає увагу педагогічної спільноти щодо приєднання до відзначення **4 травня 2023 року Міжнародного дня протидії булінгу (День боротьби з цькуванням)**.

Забезпечення охорони життя і здоров'я учасників освітнього процесу є пріоритетом державної політики, спрямованої на розбудову безпечного і здорового освітнього середовища у Новій українській школі. Додержання конституційних прав та свобод дитини, гарантій з охорони дитинства, реалізації прав дітей на освіту є предметом спільної турботи.

Національна стратегія розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі, схвалена Указом Президента України від 25.05.2020 р. №195/2020, визначає безпечне і здорове освітнє середовище як сукупність умов у закладі освіти, що унеможлиблюють заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди, зокрема, внаслідок недотримання законодавства щодо кібербезпеки, захисту персональних даних, шляхом фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації (булінг (цькування), поширення неправдивих відомостей

МОН № 1/5449-23 від 18.04.2023

Підписав: Кудрявець Євген Володимирович
Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000000584D3600A429B600
Дійсний: з 05.04.2023 0:00:00 по 04.04.2025 23:59:59

тощо), пропаганди та/або агітації, у тому числі з використанням кіберпростору.

Питання безпеки закладів освіти та забезпечення рівних, належних і безпечних умов здобуття освіти та організації безпечного освітнього середовища є особливо актуальним у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 7 квітня 2023 р. № 301-р схвалено Концепцію безпеки закладів освіти. Ресурс доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-2023-%D1%80#Text>

Відповідно до абзацу десятого частини третьої статті 26 Закону України «Про освіту» керівник закладу освіти в межах наданих йому повноважень забезпечує створення у закладі освіти безпечного освітнього середовища, вільного від насильства та булінгу (цькування).

В Україні законодавче закріплення поняття «булінг», типових ознак цькування учасників освітнього процесу та відповідальності за його вчинення відбулося 19.01.2019 року з набранням чинності Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» № 2657-VIII від 18.12.2018.

Відповідно до статті 173-4 Кодексу України про адміністративні правопорушення та пункту 3-1 статті 1 Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-VIII, булінг (цькування) – діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

05 лютого 2019 року було винесено перше судове рішення за фактом цькування у школі. За інформацією Державної судової адміністрації України у 2022 році судами розглянуто 125 справ про булінг. Із загальної кількості розглянутих справ у 40 справах було винесено рішення про накладення стягнення. (Лист Державної судової адміністрації України від 04.04.2023 року № 15-3882/23 додається).

Механізм реагування на випадки булінгу (цькування) закріплено в однойменному Порядку, затвердженому наказом Міністерства освіти України від 28.12.2019 р. №1646 зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2020 за № 11/34394, «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти», що застосовується в закладах освіти всіх типів і форм власності, крім тих, які забезпечують здобуття освіти дорослих, у тому числі післядипломної освіти.

Ресурс доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE34394Z.html

Керівники закладів освіти несуть персональну відповідальність за неповідомлення органам поліції про випадки булінгу учасників освітнього процесу згідно з ч. 5 ст. 173-4 КУпАП у виді накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (850 – 1700 грн.) або виправних робіт на строк до одного місяця з відрахуванням до двадцяти процентів заробітку.

Принагідно повідомляємо, що згідно із Законом «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» від 18.12.2018 № 2657-VIII, до повноважень органів управління освітою входить здійснення контролю за виконанням плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти та розгляд скарг про відмову у реагуванні на випадки булінгу (цькування) за відповідними заявами.

У зв'язку із воєнним станом в Україні та переходом частини закладів освіти на дистанційну форму освіти, а також з урахуванням загрози зростання чисельності випадків небезпечної поведінки дітей під час ізоляції, що несе загрозу їхньому життю та здоров'ю, зокрема спричинених використанням мережі Інтернет, Міністерство освіти і науки України просить заклади освіти долучитись до правопросвітницьких заходів, спрямованих на інформування учасників освітнього процесу про запровадження адміністративної відповідальності за вчинення булінгу (цькування) та формування в суспільстві нульової толерантності до явища булінгу, провести тематичні заходи (уроки, зустрічі, обговорення, тренінги, форуми, конференції, класні години, дружні зустрічі з батьками, квести тощо), в тому числі дистанційно, з урахуванням обмежень воєнного стану.

На сайті Міністерства освіти і науки України розміщені корисні посилання щодо теми антибулінгу.

Режим доступу:

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/protidiya-bulingu/korisni-posilannya-shodo-temi-antibulingu>

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/protidiya-bulingu/bezpechna-shkola-nik-vujchich-video>

<https://mon.gov.ua/ua/tag/protidiya-bulingu>

Корисними в практичній протидії цькуванню учасників освітнього процесу стануть матеріали та публікації Центру “Адвокат дитини” Вищої школи адвокатури Національної Асоціації Адвокатів України, зокрема:

Протидія кібербулінгу: суб'єкти реагування та механізми захисту порушених прав дитини <https://bit.ly/3yehX5U>

Конфлікт чи булінг: ключові відмінності в огляді судової практики <https://bit.ly/3sfBv5R>

Булінг в студентському середовищі: на що важливо звернути увагу?
<https://bit.ly/38PN4Km>

Відповідальність вчителя за булінг: штраф, догана чи звільнення?
<https://bit.ly/3FmCCGf>

Педагогічний гнів чи булінг: правові нюанси в огляді судової практики
<https://bit.ly/3OZwPLi>

Бійка однокласників та завдані тілесні ушкодження: чому суд відмовив у стягненні майнової і моральної шкоди? <https://bit.ly/3sbfAgj>

Чи завжди адміністративна відповідальність є ефективною мірою впливу на особу, яка вчинила булінг? <https://bit.ly/3sdWtCh>

Заклади освіти та органи поліції як суб'єкти реагування на випадки булінгу: на що важливо звернути увагу? <https://bit.ly/3LLU0Xc>

Що чекає на директора, який не повідомив про булінг до органу поліції? (огляд тематичної судової практики) <https://bit.ly/38TGlcV>

Чи підлягає керівник приватного закладу освіти відповідальності за приховування булінгу? <https://bit.ly/3vHO4cf>

Традиційний «каральний» підхід у провадженнях щодо неповнолітніх повинен залишитися в минулому <https://bit.ly/38P7AKW>

Втрата батьківського авторитету і конфлікти в школі як причини протиправної поведінки неповнолітніх (огляд судової практики)
<https://bit.ly/37k4yhy>

Зміст листа просимо довести до відома керівників органів управління освітою різного рівня, керівників закладів освіти з метою об'єднання зусиль педагогічної та громадської спільнот для ефективно організації проведення **4 травня 2023 року Міжнародного дня протидії булінгу (День боротьби з цькуванням)** щодо захисту прав і свобод, формування у дітей ціннісних життєвих навичок та моделей поведінки.

Додаток на 4 арк.

З повагою

**Заступник Міністра
з питань європейської інтеграції**

Євген КУДРЯВЕЦЬ